De impact en organisatie van taakherschikking in de ouderenzorg

Marleen Lovink

Factsheet behorend bij het proefschrift:
The impact and organization of skill mix change in healthcare for older people

Substituting physicians with nurse practitioners, physician assistants or nurses

Aanleiding

De druk op de eerstelijnszorg en de verpleeghuiszorg in Nederland neemt toe doordat:

- de bevolking veroudert en ouderen vaker één of meerdere chronische ziekte(n) hebben;
- de zorg door hervormingen van de overheid wordt verplaatst van ziekenhuizen en zorginstellingen naar de wijk;
- het aantal professionals, artsen en verpleegkundigen, dat kiest voor de ouderenzorg te gering is om de toenemende zorgvraag op te vangen.

Het herschikken van taken van huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde (SO's) naar **verpleegkundig specialisten (VS'en)***, **physician assistants (PA's)**** **en verpleegkundigen***** is mogelijk een oplossing voor deze uitdagingen.

Taakherschikking betekent:
'Het structureel herverdelen van taken tussen beroepen waarbij ook verantwoordelijkheden worden overgedragen'.

De **centrale vragen** in het proefschrift zijn:

- Wat is de impact van taakherschikking van artsen naar VS'en, PA's of verpleegkundigen in de ouderenzorg?
- Hoe kan taakherschikking in de ouderenzorg worden georganiseerd?

De vragen zijn beantwoord met behulp van een literatuurstudie, focusgroep interviews en individuele interviews met professionals in de eerstelijnszorg en verpleeghuiszorg (SO's, huisartsen, VS'en, PA's, en verpleegkundigen), én een casestudie waarin zeven praktijkvoorbeelden van taakherschikking in het verpleeghuis diepgaand in kaart zijn gebracht.

*** verpleegkundig specialist (VS):** *een ervaren (minimaal 2 jaar) hbo-verpleegkundige die aanvullend de 2-jarige Master Advanced Nursing Practice (MANP) heeft afgerond en geregistreerd is in het Verpleegkundig Specialisten Register van Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) en in het specialistenregister van de wet BIG (www.venvnvs.nl).*

**** physician assistant (PA):** *een ervaren (minimaal 2 jaar) hbo-zorgprofessional die aanvullend de 2,5-jarige Master Physician Assistant (MPA) heeft afgerond en ingeschreven staat in het kwaliteitsregister van de Nederlandse Associatie Physician Assistants (NAPA) en in de wet BIG (www.napa.nl).*

VS'en en PA's *hebben een zelfstandige bevoegdheid voor het indiceren, uitvoeren en delegeren van voorbehouden handelingen. Dat wil onder andere zeggen dat zij zelfstandig medische diagnoses kunnen stellen, een behandeling kunnen starten en medicatie voorschrijven. De VS richt zich op zowel het medisch als het verpleegkundig domein en de PA richt zich met name op het medisch domein.*

***** verpleegkundige:** *In dit onderzoek een verpleegkundige met een specialisatie in de ouderenzorg, zoals: praktijkverpleegkundige, praktijkondersteuner, geriatrie verpleegkundige, hbo-verpleegkundige gerontologie en geriatrie en wijkverpleegkundige.*

UKON Radboudumc HAN_UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Impact en organisatie van taakherschikking

- Taakherschikking van SO's en huisartsen naar VS'en en PA's in de ouderenzorg is mogelijk met behoud van kwaliteit van zorg.

- Voor verpleegkundigen geldt dat zij in staat zijn om het werk voor SO's en huisartsen voor te bereiden en hen te ondersteunen.

- VS'en, PA's en verpleegkundigen hebben ieder hun eigen unieke toegevoegde waarde doordat ze onder andere:

  › bijdragen aan de continuïteit, toegankelijkheid en persoonsgerichtheid van zorg;

  › een brugfunctie vervullen tussen het medisch team en het zorgteam/wijkteam;

  › een coachende rol vervullen naar het zorgteam/wijkteam;

  › kwaliteitsprojecten uitvoeren, bijvoorbeeld de invoering van een lunchbuffet in plaats van bediening aan tafel op een geriatrische revalidatieafdeling om bewegen te stimuleren.

- Taakherschikking is een oplossing voor de hoge werkdruk en het tekort aan artsen in de ouderenzorg. SO's kunnen hun rol als klinisch expert voor ouderen met complexe zorgvragen beter vervullen en werkzaam zijn in de eerstelijns ouderenzorg.

- Veranderingen in de teamsamenstelling door de introductie van VS'en, PA's en verpleegkundigen kunnen alleen succesvol zijn als de betrokkenen bekend zijn met deze functies en de daarbij horende wetgeving, en als de functies in de organisatie zijn ingebed.

- Een beperkte focus op taakherschikking doet geen recht aan persoonsgerichte zorg en draagt niet bij aan de juiste zorg op de juiste plek door de juiste persoon. **Een visie op de organisatie van persoonsgerichte zorg voor ouderen zou het startpunt moeten zijn van zorg en deze visie zou vertaald moeten worden in de meest optimale teamsamenstelling.**

‘De stip aan de horizon, dat is voor mij een belemmerende factor geweest, zeker in het begin, omdat die stip er niet was. Een visie was er eigenlijk niet op mijn functie. … Dus ik denk dat het juist ook heel bevorderend kan zijn … dat je die visie samen ontwikkelt.’
VS werkzaam in het verpleeghuis

Factoren die de VS’en en PA’s in de **verdiepende casestudie** in verpleeghuizen in staat stelden om hun volledig potentieel te benutten bleken onder andere:

- verantwoordelijk zijn voor een afdeling;
- proactief, besluitvaardig en communicatief zijn;
- werkervaring in complexe en/of acute zorgsetting;
- ondersteuning door het management om zelfstandig te werken;
- directe samenwerking met één SO;
- vertrouwen als basis voor de samenwerking met de SO;
- een gedeelde visie op goede zorg met de SO;
- structureel en ad hoc werkoverleg met de SO;
- reflectie op de samenwerking met de SO.

UKON Radboudumc HAN_UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Informatie

Radboudumc, IQ healthcare en Eerstelijnsgeneeskunde, UKON
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Lectoraat Organisatie van Zorg en Dienstverlening

Promotieteam:
Prof. dr. R.T.C.M. Koopmans
Prof. dr. L. Schoonhoven
dr. M.G.H. Laurant
dr. A. Persoon

Financier:
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Het volledige proefschrift vindt u hier:
https://www.globalacademicpress.com/ebooks/marleen_lovink/

Meer informatie over taakherschikking?
Bekijk: www.zorgmasters.nl

Contact

UKON
Telefoon: 024 361 8181
Email: ukon.elg@radboudumc.nl

Website: www.ukonnetwerk.nl
Twitter: @ukonnetwerk
Linkedin: www.linkedin.com/company/ukonnetwerk